

بازار — ۱۵ مایس ۱۹۲۷

جلد: ۸

دردنچی سنه — نومرو ۸۶

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام
پوردی یاننده کی بناده
خصوصی دائره

صاحب و مدیری
محمد و سییح

مجله علمی

آبونه شرائطی: سنه لکی ۲۵۰،
آلتی آیلاخی ۱۲۵، فوق العاده
نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشدور.

مجموعه مزه یشتنجه طبعی تنسیب
ایدله بن اثرل اعاده ایدلر

هر آیلک برنجی داوره بشنجی کونلری مبقار، علمی، ادبی، اقتصادی، فنی رسمی مجموعه در.



طوبه دوی زاده

دورقنور رفعت عثمانی

ادرنه نهرلی

تاریخ و زمانه

ادرنه نك آنكلىرى اوپرك قوجاغنده برلشنه بويوك يوناني بلده يارفاه وسادت كيتيرديكنه ويا وسعت وبركت بخش ايتديكنه دائرنه اسلاف يازمش و نده اخلاف اوقومشدر؛ بالمكس متعاقب كچمش عصرلرده بورالره نك ايدنلر بوصولردن چككارى زحمنى اشارت اتمكه وسى اون اوچنچى ميلاد عصرنده ادرنيه اوغرايان لائينلر او تاريخنده [روماقوسى] دينيان [جوارنده] « قس » نامى وريان قاديئلره مخصوص توفيقخانه بولونمىسندن دولاي توركلرك « قس قو » ديدكارى قايدلر [قلمه نك غرب قايدى اوستنه قويدقلى مرمر لوحه يه كاهنانه بر افاده ايله :

[آخرالامر بو اوج نهر عظيم ادرنه شهرينك هلاكته باعث اوله لرو] [۱] كتابه سنى حلك ايتدirmek مجبور قلمشدرى . بولاتين ادارمى زماننده يازيلان وشقه لره نظراً او تاريخلرده راهبهرلك اقامتلىنه مخصوص بر معبد اولان بكونكى ييلدريم جامعك قايدى اوكننده مريچ ايله طونجه برلشيلر ايكن ۱۵ عصر صوكرا طونجه بوموعدملاقاك ۷۵۰ مترو شرقه و مريچه عبنى مسافه جنوبه چكيلهرك خيلى قيمتدار اراضى و مياپنك فلاكتى باعث اولمشلر ايدى . زمان زمان

[۱] اوليا جاني سياحنامه سى جلد ۳ - صفحه

تكرر ايدن صو آقلىرى شهرك پك چوق
عمران اثرلىنى محو ايتشدر .

[انيس الماسارين] مؤلفى حبرى ،
عبدالرحمن جاني [۲] ايسه بو اثرنده ادرنه
نهرلردن داها زياده شكابت ايدرك :

[بو جويلر اول باغچه لرك اطرافنده
اولان باند وبالا درختلر سايسينده خوش
كچرلر اما باغچه لر بولردن بريم صو متنتع
ارليبو اتخيق كندى دولابرينك كوزى
ياشيله كچينورلر و بو انهارك و اخير فصل
زمستانده اول مرتبه افراطه طغيانى
اولوركه كنارلرنده واقع اولان محلاتك هر
دارى صاحبنك باشنه دارا لوب بلكه نچيسى
خراب و آلوده تراب اولغا روز روشن
چشمه تار اولور .] ديهرك ادرنه نك پك
اسكى بر دردىنى توصيفده حقيقته ترجمان
اولور .

كورولوركه ادرنيه طونجه ، مريچ
و آردا نهرلى هر آن بيكرجه كيلو صو
كيتيرديكلرى حالده بوقت و قدرتدن هيچ
بر وجهه استفاده ايدلمكه وعصرلردنبرى
بادى اولدقلى فلاكتلى قيد و حكايه ايله
وقت كچيرلمكه در . حالبوكه كوچوك دره لرك
صو لري بنديلر ايچنده طوبلايهرق دوار
ما كينه ل ايله قوتلر استحصانه موقى اولنان
شو عصرده ادرنيه تيره نه پتول طاشيمق

[۲] حبرى عبدالرحمن جاني عن اصل

ادرنه اولوب مدرس صاللايش حسن افنديك
اولغيدر . اينجخوانلى دورنى ادرنده كچيركدن
و معلوماتى اكمل و توسيع ايجون استانبوله
كيدوب ادرنيه عودسندن صوكرا مدرساك ايتش
و متعاقب حاكك مسلكه كيرمشدر . بومورننه
سيروزده بولنديلى ائتاده (۱۰۸۷) ده انحال
ايتقدر . مسلكى اولاق « علوم شرعيه » ده
بهره و معلوماتى اولقله رابر تاريخ و ادبيات عائد
اژرده يازمشدر . رياض المارفين (حديث) ،
دفتر اخبار (تاريخ) ، تاريخ فتح بغداد ، تاريخ
فتح زروان (بر نسخه سى كتيخانه مده در .)
حدائق الجنات (محاضرات) ، انيس الماسارين
(ادرنه تاريخچه سى اولوب آل يازيسيله محرر
نسخه سى كتيخانه مده در .) بوأرى (۱۰۴۶) ده
ادرنده يازمش اولوب (۱۴) فضلن مركب بر
رهنادر . تحرير و ترتيب طرزى اعتباريله بو وادنده
يازمشلى واجبنى اثرله تقدم ايدم يله جك بر نفاستده در .

صورتسيله موتورلرمى جالشدبرمه
اوغراشيور ومثلا نقليله وسايرلره پتولك
كيلوسنك فيثاقى قولونيا صوبه ياقلاشديفندن
قيبه سنى ادرنيش ، بكمى غروشه آله بيله جكمز
برلى اولرمنك فيثاقلرى ده آمريكا اولرلردن
يوكسك دوشيور .

بولغارستان داخلنده متفرق موقعلرده
نيمان ايدن طونجه ، مريچ و آردا نهرلى
توركمين حدودلردن كچوب ادرنه ولايته
داخل و ادرنيه واصل اولنجه (مريچ) ك
آئنده بر بويوك نهره انقلاب ايدرك اينوز
جوارنده آطه لرك دكزينه منصب اولورلر .

طونجه مشهورشقه بوغازينك جنوبنده
قرانلق حواليسندن ظهور ونيمان ايله يانبول
و قزيل بيكيجه دن كچرك ادرنه ولايته داخل
اولور .

مريچ ايسه قلمه نك غربى حواليسنده
صاقوقو جوارنده (جادربته) و (ستغورلى ته)
كې يوكسك موقعلر جهلر نده ظهور ايله قلمه ،
سيمنى ، خرمالى و مصطفى باشادن كچرك
ادرنه يه كير .

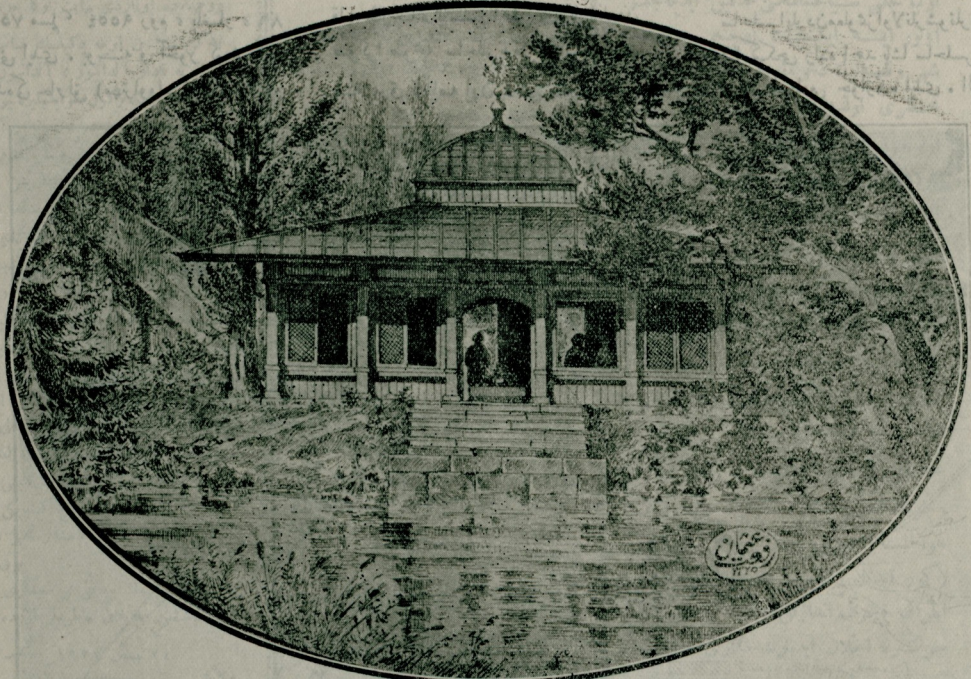
آردا نهرى ده غربى تراكياده باشاقلي نك
جنوب طرفلردن نيمان ايدرك شرق استقا
متنده جريان و بر خيلى دره لرك صو لرى
آله رق ادرنه نك يارب ساعت غرب جنوبيسنده
مريچ نهرينه منصب اولور .

حالبوكه آردا مجراسنك ادرنه ده كى
قسمنك مهم تحولاته اوغرا ديفنى بر قاج عصر
مقدم يازيلان آثاره [انيس الماسارين - ۱۰۴۶
(سنه) و اراضى اوزرنده كوردى كچمز تحولاته
نظراً پك كوزل تقدير و تعين ايتكمده ز ؟
انيس الماسارين مؤلفى اثرينك بدخى فصلنده
آردا نهرلردن بحث ايدر ايكن : [ادرنيه
قريب اسكى مرعش نام محله نهر مريچه
ملحق اولوب تخميناً بر ميل كيندك نصركه
شهرك باغچه لرى ميانته كلكده بنه منفصل
اولوب (اده) ناميله معروف ميرى چايركه
نصف مرحله دن متجاوز مسافه در جانب
غريبنسده كذار ايدوب يايلى برغونى (حالا)

یولار اولدیکم دوکونه کلدیلر بادشاهک
خیمه‌لری و چادرلرن آطیه قوردیلر پادشاه
دولتله‌اطیه کلدی اوطوردی [ایشته عاشق
باشا زاده‌ک ذکر ابتدکی آطه تبریف
ایتدیکمز آطه ایچیدر. اطه دیتوقه ییزانس
سراینه منسوبیتی کی بعدالفتح بر ناحیه عد
ایدیلهرک دیتوقه قضااسنه ربط ایدلش و
(۹۴۰) تاریخنه قادر بوارتباط باقی قلشن
و مذکور تاریخندن اعتباراً ادرنه قاضیسی

پک‌مخصولدار اولان بوبارچه ییزانسلیلر
زماننده دیتوقه ایبراطورلر سراینه مربوط
بره‌شجره و شکارمچلی و چفتلک اولوب قحی
متماقده ادرنه‌سراینه طامدچفتلک آخورلر،
آغیلار، اهلی حیوانات کومسلری، میری
دوه آخورلری بوسنه و آخور کویلرنده
تأسیس قلمشدیر. ادرنه‌ده پاییلان (خنکار
دوکونلری) بوموقعده اجرا ایدیلر ایدی.
(۸۶۰) هجری سمنی وقوعاتی میاننده

لوله‌لی بورغاس دیدیکمز موقع (نام قاعه
صغیره پیشکاهنه واردقده یینه متصل اولور.]
دیر. اوج عصر اولکی بو توصیف ایله بو
کونکی وضعیت یاننده مهم فرق‌لر واردر
(خریفه‌یه‌مراجعت) حال حاضرده یینه‌مرعش
جوارنده‌مریچله‌راشه‌ن آردا آراتق آریله‌هرق
برلکده‌مایئوزه آقارلر، و اولجه (آطه) دینیان
بارجه‌ده بو کون جوغرافی شکافی قایب
ایتمشدیر. آردانک ادرنه‌ده‌کی اسکی مجراسی



طاووق‌اوزمانی ساحلنده قسلی قصر [هجری اون برنجی عصر انشاءآندن] طونجه ساحلرنده‌کی قصرلردن بری
لوله‌لی بورغاسه قادرچوق برلرده کورولمکده
اولدیکی ساحلرنده‌کی سوکود و قاقارلک
احفادی‌ده برحایلدرلر. اهالی بو مجرایه
(اسکی آردا) و بعضیلری‌ده یا‌کاش اوله‌رق
(اسکی مرچ) دیرلر.
مقدما مرچ ایله آردانک آراسنده
قالان بو طولانی بارجایه اولجه ییزانسلیلر
زماننده (آطه‌ایچی) دیلیدیکی کی فتح‌دن
صوکرابو کله ابقا و ترجمه ایله (آطه) نامی
ورلمشدیر.

پیرمحمد باشا زاده محی‌الدین محمد افندی‌ک
خاطرخی تطیب ایچون ابوالعود افندی
استانبول قاضیسی‌ایکن ادرنه‌یه‌ربط ایتمشدیر.
[قاضی محی‌الدین محمد افندی ادرنه‌یه جوار
خطیب کوبنده‌کی بفعجه‌سنده سرخوش‌اوله‌رق
یاتدیغی‌اشاده قندیلدن چیقان‌برحریق نتیجه.
سنده محترفاً وفات ایتمشدیر. سنه ۹۴۱]
ایکی عصر مقدمندن زمانزه قادر
رسمی محرراتده اسمایی مسطور اولقله
برابر الیوم موجود بولنان اطه ایچنده‌کی

عاشق باشا زاده تاریخنده شو فقره مطالعه
اولنور (صحفه ۱۴۸) :
[باب-آنی بیان ایدرک سلطان محمدخان
غازی اوغلانلرینه نه صورته سنت ایلدی‌کم
بری «بایزیدخان» دروری ومصطفی‌چای،در
وهم اول دوکون نه برده اولدی.
سلطان بایزید آماسی‌ده اولوردی آنی
کیترتدی ومصطفی‌چای مغنیساده اولوردی
آنی کیترتدی بونلر هب ادرنه‌یه کلدیلر
ادرنه‌ک نواحیسی طولدی و برنجیه کونلک

قریه لک اسمایی ایلهدارنیه اولان مسافه لری
شوجدوله کوسرلشدیر : [دمیر طاش یاریم
ساعت - بوسنه کوی ادرنیه ۱ ساعت
مسافده [۱] - آخور کوی ۲ ساعت -
کلیسای ، ایکنه اوغلی قریبی ۳ ساعت -
شاهنجه ۴ ساعت - اومور بک ۵ ساعت -
صوفیلر ۶ ساعت [۱۳۱۷ قیوداتنه نظرآ
آطه ناحیه می نامی آلتنده ادرنیه ملحق
اوله رق اداره می ائستنده نفوس مقداری
۷۵۰۶ مسلم ، ۹۵۵۴ روم ، بلغار ۸۶ ،
ارمنی ایدی . بوسنه و آخور کویلر آراء
سندگی چارلق (مهرتارواسی) نامیه مشهور

دعوتیلرک چادرلری بو موقعده قورولمی
تسمیه نه سبب اولمشدر .
ادرندن کین اوج نهردن شهرله اک
زاده تماسده بولان طونجه اولوب بونک
کنارنده ایلک سرای ۸۳۰ ده انشا قلمش
و بالاخره (سرای محله می) دینیان و ایوم
(یکی عمارت) نامی آلان محلات ایله قلمه
ایچنده عرصه قالدیغندن دولانی بیلدریم و
[اولو جامع = سلیمانیه جامی محله لری [۲]
قلمه خارجنده تأسس ایشی و بوتار یخلدردن
صوکرکا طونجه ساحلر زنده عمران آتاری
باشلایه رق بالخاصه اون برنجی هجری عصر

انشا قلمش و شهرک سائر محله لرنده قوناقلری
(قوناق مقابل سرای دیرلر ایدی) اولان کبراک
طونجه و قسم آریخ ساحلر زنده ساحلر ایلری
ورنجیمیلر زنده هر یالینک متعدد مذهب و نقشی
زورقلر (برنوع آلی دوز قایلر) بولندی
کی بجه لره ، جوار چقلکلره کیشک
ایچونده زورقلر کی مششع تختوانلر
قوللانیلر ایدی [کلهجک نسخه ده زورقلر ایل
تختوانلرک رسملری نیر اوله حق ولان اولان
معلومات و برله جکدر .]
ساحلر ایلر دن معلوم اولانلر شونلردر:
[اتمکچی زاده احمد پاشا ساحلرانی
= قلم پاشا جامی جوارنده ایدی . ایوم



ادرنه نهرلریک وضعیتلری و شهرله اولان مناسبتلری تدقیق ایچین شهر وحوالیسنک خریطه می

نملریک آتاری موجوددر . [، میخال
بک زاده ل ساحلرانی] ، [مقبول ابراهیم
پاشا ساحلرانی = بلبل آطه سنده] ،
[رسم پاشا ساحلرانی = بلبل آطه سنده] ،
[کوپرلی ساحلرانی = قبرقوای بجه لری
کنارنده مریم ساحلنده] ، [بوستانچی باشی
قرق آق سنان پاشا ساحلرانی = سرآجخانه
باشی کوپرلی جوارنده] ، [خواجه وانی
اقدی ساحلرانی = اسکی کوپرلی جوارنده

واسطنده یعنی اوجی سلطان محمدک ادرنده
اقامت ائستنده اعظمی درجه به اصل اولمشدر .
سرآجخانه کوپرلی جوارندن اعتبارآ قاسم
پاشا بروننه قادار طونجه ساحلنده یالیر
[ساحلرانی نامیه توسیم ایتک معقداایش]

[۲] ایوم (اسکی جامع) دینیان و (امیر
سلیمان) ک انشاسنه باشلاندی جمع ایلک سنه لره
(اولو جامع) و (سلیمانیه جامی) نملری آتشدیر .
حالا بواسمده برخله یوقدر ،

اولوب دوکونلرده خلقک ایتدکاری
نقطه در . مهرتارواسنک شرق طرفنده کی
واسع جایرانه [پاشاچاری] دیشلمکده اولوب
مریم نهری ایکیسنک اورتاسندن کیر ؛
دوکونلرده امرا ، وزرا و یوکسک موقعی

[۱] بوسنه کوی تورکر طرفندن مؤسس
برقریه اولوب بوشتاق اولان اصل اهالی
(۸۲۲ هـ = ۱۴۶۳ م) تاریخنده بوسنه دن
کتیرله لک اسکان اولنلشدیر .

فندقمانك دكرمى موقنده .

قېش [مشتاشين] ياشامق وایلك بهارك
 حوليله يايلاره [يايلماق، چكلمك، چيچمق]
 آسايالرك وياخوص بز توركلرك حياتي ،
 عنعنوی ضرورتلرندن ایدی. توركلر [قوناق]
 حياتي ياشامغه باشلايهق قصبه لر ، حتی
 بويوك شهرلر تأسيس ايندكدن صوكر ا دخی
 بو [داما جلد] دن قورتولامايهق اوشهرلرده ده
 [صفه] لر ، مسيرلر تأسيس اينديلر .
 اوليا جلي سياحتنامه سي تدقيق ايديهك
 اولور ايسه ايكنجي ، اوچنجي درجه ده
 شهر وقصبه لك دخی متعدد مسيرلری وتزه
 محملری اولديغی كوردوروز . حتی ادما
 اولونه بيليرك [تېشلاق] و [يازلق] حياتلره
 بارز وقطی حدودلر رسم ايدن اورويالرك
 اجتاياعته بوشراشه رقدن صيچرامش اوله .
 بزلر ايسه بوكون اجدادمزك اعتنا ايله
 ياشاندقلى بوحياتده اجتايي وهى مضبوط
 قاعده لره تطبيق ايدميوروز! هافتاك آنای
 كوننده باشي قالدیرمادن جالیشان برآمدك
 يدنجي كونی استراحت و تفرج وتزه ايتیمی
 اك مشروع برحقيدر . مع هذا نه آلی كونی
 عطائله كيرنلرك يدنجي كونی تزه ونده
 وجودك استراحتنه وجكرلرك صاف وتميز
 هوا آلسته مخصوص اولان بويمتلى كونلری
 (كور قندیل) تعبیرنه ماصدق مستانه ویا
 اطرافنه "حرف اندازلق" ايتك كي مجنونانه
 حركتله اخلاخل ايدنلرك حقلری واردر .
 تفرجلرده حياتك صفاسيله ، جالیشمه نك
 جفايی بیننده هئى اساسلره ، قانونی حدودلره ،
 اجتايي قاعده لره رعایتله موازنه تأمین ايدملك
 مشروطدر .

بونك عكسی، قانونی، اجتايي اصوللرك
 احكامی ابطال و ملی تربیه نك حیثیت، حسناتی
 اخلاخل ديمك اولوركه توالی ایدن اتخارلرك ،
 سويكلیسی نامه اجرا ايدلديكي سويلنه ن
 خيغ جنايتلرك بوموازنه سزلكلره علاقه دار
 اولديني شبهه سزدر .

۱۹۲۷ مایس ۱
 ادرنه :
 [پنمدي]

الدیوه نلرك

- عیال سويكده -

سرخوشم هر دقیقه یادكده ،
 ای اوزاقلرده آغلایان لیا !!
 آری اوله قده ای سحر قیزی بز ،
 یته برذر جوشان كوكلر سز ..
 آیرایی هیچ اولوری ؟؟ كلدی بهار :
 سوکی ، خولیا فیصله دیور روزكار !!
 آكلایپركن بوسری هر یارای ،
 آتخاق ،
 بومقدس آتش اوكنده اکیل !!
 اوج كونی اول اوتوندك اویشل
 الدیوه نلردن ایچدم شفقزی ؛
 قلبكم اشتكاسیدر بوسری ..
 بو كوكل ماجراسی مصرعلر
 بویله بختله دردله شهیر آغلار ،
 بیقادم كوزیاشمه اولوری بن ..
 مدد اویمدم او الدیوه نلردن :
 صافلی صاندم ایچنده الیریکي
 كورسز اولدم جهان كوزلارنی ..
 صانكه اونلر یلواشجه جانلایور ؛
 سنی كوكل ایچین آكیور !!
 دوشونوركن قسولنی بریارنی
 قوتلاده آه او یادكارلری !!
 داما الا رده اشته ، قوتلایورم !
 بویله ندن وسوكیدن محروم
 قالدیمك حزنلی دملمده ،
 طونوشوركن امید المرده ،
 ویریور تلبیت اوسوك هدیهك ..
 صانكه اونلر حیات ، امل ، كلشن ؛
 صافلی اولنرده نخنی كوكلرك ..
 نه قادار صارسه كاشانی حزن
 یته اونلر بوسری فاش ایلر ،
 كیزی اولنرده برفسولنی سحر ..
 اشته اولنرده عشقم یاشیور ،
 دوداغیم هر دقیقه یاقلاشیور
 او ییشیل ، نازی الدیوه لریكه :
 قوتلادم ، ایدم اتخدا به یته ..
 یته همدم ونشتمك بكا سن ..
 یته اولنرده اولدورن ، ادرین
 واییلان سحرلی برفوق وار ؛
 نه یاقینك بوروچه سن نه قادار !

سندم بولدم ، اینازكه ، بر یکی دین ..
 یته قایمده صافلی الیریکي
 او ایكیند سحرلی محفظه سی ؛
 صانكه اونلر حیاتك اویایی ..
 بیقه ، ایچیمته اونلرك برنی :
 آلا بندن ، كل ، الدیوه نلریك !!

۱۰ نیسان ۱۹۲۷ محمد مسیح

یا فقط سن ؟ !

بر فاحشه سوسه بدم اگر آلامه مازدم ؛
 هر كونی ، كیجه قایمدم امیدسز قانه مازدم !
 البته بیلیدم : صایلی مالدر او قاتلق ؛
 هر لحظه قوشوب طاییدی كوكلم دكل .. آتخاق ،
 آتخاق بارادر ، قایمی سوسه ، بكا قاتماز ؛
 كوكلنده بخیون بر اوق حسن ده اویاعاز ؛
 هر لحظه دیلر روحی امك ، بی یولاق ؛
 یوقدر اونك عندنده امل ، سوکی وحش حق ؛
 البته ایناتخازم او آفته یه ، البت ..
 روجه ده اولمازدی نهایت اوكا حرمت ..
 لاکن سنی بن اوله دكلسك صایبوردم ؛
 ایواه نه قادار آلامیور ، آلامیوردم !
 بر فاحشه هر بلكه بوكون عفو ایدیلر ، چونكه نهایت
 بر قجه او بر فاحشه در ، ذوقه بر آت ،
 شهوتلره بر واسطه در ، حشره مدفن ؛
 یا فقط سن ؟ !
 سن فاحشه لردن داما ایکره نچ ، داما قورقونچ ،
 یاسندنده سیاه روحی قادار قلی دمیر ، طویج
 بر قجه سك ، عشقده بالان ، سنده یالانك ؛
 کیت ، آرق او قوینوكده یایلار اولانسین ؛
 کیت ، آرق اوزاقلاشده مدد اوم کیجه لردن ،
 ذوق آل یته شیهت كوبردن بیلمه لردن !
 قوینوكده اوپوشون یه بیك حرص ایله ایلار ،
 سندن اوزاق اولسون ایدی نازی املار ..
 بوغسون اوخیٹ روحی قل دالته لی شهوت ؛
 لغت سكا ، ای قهبلرك قهجه سی ، لغت !!
 کیت ، سینه مه آرق صوقلوب قایمی صورما ،
 هیچ كندیکی بورما ؛
 چکیل ای قجه ، او بر فاحشه نخنی دكل !!
 یونی بیل ..
 اوردده هیرانلرمك مدفن ، معبدلری وار ؛
 كوز یاشمدن یازلاق خاطرملر اوردده یاشار !

۲۴ نیسان ۱۹۲۷ محمد مسیح

